

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ**

Тошкент шаҳри

2022 йил 28 апрель

4-1001-2229/8617-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий судининг судьяси Б.Абдурахимов раислигида, судья ёрдамчиси Ш.Йўлдашевнинг котиблигида, даъвогар “Nature Cotton” масъулияти чекланган жамияти тугатиш бошқарувчисининг жавобгар “Karimov Bahrom” фермер хўжалиги ҳисобидан 100 407 650 сўм асосий қарз ва 20 081 530 сўм пеня ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича қўзғатилган иқтисодий ишни ўз биносида очик суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

а н и қ л а д и :

Даъвогар “Nature Cotton” масъулияти чекланган жамияти тугатиш бошқарувчиси Тошкент туманлараро иқтисодий судига даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар “Karimov Bahrom” фермер хўжалиги ҳисобидан 100 407 650 сўм асосий қарз ва 20 081 530 сўм пеня ундиришни сўраган.

Олдинги суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили даъво талабини қувватлаб, ишни ўзининг иштирокисиз кўришни сўраган.

Суд мажлисининг вақти ва жойи ҳақида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгардан суд мажлисида вакил иштирок этмади. Мазкур ҳолатда суд Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси (бундан буён матнда ИПК деб юритилади)нинг 170-моддасига асосан ишни жавобгар иштирокисиз кўришни лозим топади.

Суд иш ҳужжатларини ўрганиб, уларга ҳуқуқий баҳо бериб, қуйидаги асосларга кўра, даъво талабларини қисман қаноатлантириш ва ишни кўриш билан боғлиқ барча суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади)нинг 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонунчилик талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши кераклиги белгиланган.

Иш ҳужжатларидан кўринишича, тарафлар ўртасида 02.10.2019 йилда П-54-сонли шартнома тузилиб, унга кўра, даъвогар-сотувчи эҳтиёт қисмлар, пахта ёғи, шелуха ва шротни сотиш, сотиб олувчи-жавобгар уларни сотиб олиш ва ҳақини тўлаш мажбуриятини олган.

ФКнинг 386-моддасига кўра олди-сотди шартномаси бўйича бир тараф (сотувчи) товарни бошқа тараф (сотиб олувчи)га мулк қилиб топшириш, сотиб олувчи эса бу товарни қабул қилиш ва унинг учун белгиланган пул суммаси

(баҳоси)ни тўлаш мажбуриятини олади.

Шартнома бўйича даъвогар жавобгарга 19.12.2019 йилдаги 435-сонли ҳисоб-фактурага асосан жами 1 987 200 сўмлик, 28.12.2019 йилдаги 567-сонли ҳисоб-фактурага асосан 13 734 450 сўм, 20.10.2019 йилдаги 152-сонли ҳисоб-фактурага асосан 1 242 000 сўм, 31.10.2019 йилдаги 293-сонли ҳисоб-фактурага асосан 1 242 000 сўм, 02.10.2019 йилдаги 22-сонли ҳисоб-фактурага асосан 82 202 000 сўмлик маҳсулотларни мулк қилиб топширган.

Шартноманинг 2.2-бандига кўра, сотиб олувчи шартнома имзоланганидан сўнг 15 фоиз олдиндан тўловни амалга ошириши, қолган 85 фоиз тўловни товар жўнатилган кундан бошлаб 30 кун ичида амалга ошириши белгиланган.

Жавобгар маҳсулотларни қабул қилиб олган бўлсада, тўловларни тўлиқ амалга оширмаган. Натижада жавобгарнинг даъвогар олдида шартнома бўйича 100 407 650 сўм миқдорида асосий қарздорлиги юзага келган.

Даъвогар судга даъво тақдим этганидан сўнг ҳам қисман бўлсада, тўловларни амалга оширмаганлиги ўз тасдиғини топганлиги боис, суд даъво талабининг асосий қарз ундириш қисмини тўлиқ қаноатлантиришни лозим топади.

Бундан ташқари, даъво аризасида жавобгар томонидан тўловлар ўз вақтида амалга оширилмаганлиги боис, унинг ҳисобидан 20 081 530 сўм миқдорида пеня ундириш талаби қўйилган.

ФК 333-моддасининг биринчи қисмига кўра, қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонунчиликда ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради.

Тарафлар ўртасида тузилган шартноманинг 7.2 бандига кўра товарлар ҳақини тўлашни кечиктирган ҳар бир кун учун сотиб олувчи 0,1 фоиз, бироқ жами кечиктирилган сумманинг 20 фоизидан ошмаган миқдорда пеня тўлаши белгиланган.

Мазкур ҳолатда суд даъво талабининг пеня ундириш қисмини асосли деб ҳисоблайди.

Бироқ, ФКнинг 326-моддасига мувофиқ суд қарздор томонидан мажбуриятларнинг бажарилиш даражасини, мажбуриятда иштирок қилувчи тарафларнинг мулкий аҳволини эътиборга олиб, неустойка миқдорини камайтиришга ҳақли. Бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Олий ҳўжалик суди Пленумининг “Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун мулкий жавобгарлик тўғрисидаги фуқаролик қонун ҳужжатларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида” 15.06.2007 йилдаги 163-сонли қарорининг 4-бандидаги тушунтиришларни инобатга олиб, талаб қилинган 20 081 530 сўм пеняни 17 693 005 сўм миқдорида қаноатлантириб, қолган қисмини рад этишни лозим топади.

ИПК 118-моддасининг биринчи қисмига асосан суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилиши, олтинчи қисмига кўра, агар даъвогар томонидан билдирилган неустойкани ундириш ҳақидаги талаб асосли бўлиб, бироқ унинг миқдори қонунчиликда белгиланган ҳуқуқдан

фойдаланилган ҳолда суд томонидан камайтирилган бўлса, суд харажатларининг камайтирилиши ҳисобга олинмаган ҳолда ундирилиши лозим бўлган неустойка суммасидан келиб чиққан ҳолда, суд харажатлари жавобгарнинг зиммасига юклатилиши белгиланган.

Қайд этилганларга кўра, суд даъвогарнинг даъво талабини қисман қаноатлантириб, жавобгар ҳисобидан даъвогар фойдасига 100 407 650 сўм асосий қарз ва 17 693 005 сўм пеня, шунингдек, жавобгардан республика бюджетига 2 409 783,6 сўм давлат божи ва суднинг депозит ҳисоб рақамига 21 600 сўм почта харажати ундиришни лозим топиб, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68,118,170,176-180,186,192-моддаларини қўллаб,

қ а р о р қ и л а д и :

Даъво талаблари қисман қаноатлантирилсин.

“Karimov Bahrom” фермер хўжалиги ҳисобидан “Nature Cotton” МЧЖ фойдасига 100 407 650 сўм асосий қарз ва 17 693 005 сўм пеня ундирилсин.

Даъво талабининг қолган қисмини қаноатлантириш рад қилинсин.

“Karimov Bahrom” фермер хўжалиги ҳисобидан республика бюджетига 2 409 783,6 сўм давлат божи ундирилсин.

“Karimov Bahrom” фермер хўжалиги ҳисобидан Тошкент туманлараро иқтисодий суди депозит ҳисоб рақамига 21 600 сўм почта харажати ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қабул қилингандан кейин бир ойлик муддат ўтгач қонуний кучга киради.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач, ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида шикоят қилиниши (протест келтирилиши) мумкин.

Раислик қилувчи, судья

Б.Абдурахимов

